

Når MAMMA sitter INNE

De tre lengste månedene i «Benedicte»s liv, var da hun måtte inn til soning – uten den lille sønnen sin.

TEKST LASSE LØNNEBOTN FOTO GETTY IMAGES

Jeg hadde lagt det gamle livet bak meg, men så kom beskjedene om at jeg måtte sone straffen på tre måneder.

«Benedicte» tar en pause. Hun fikler med kafémenyen og ser ned i bordet. Hun har en forsiktig framtoning, snakker med lav stemme og tar seg god tid. Øynene under den trimmede panneluggen er milde.

Straffen gjaldt kjøring i narkorus og oppbevaring av ecstasytabletter og speed. Det er noen år siden det skjedde, men køen for å sone i Norge er lang.

– Jeg er ikke stolt av det. Og jeg har bare meg selv å klandre. Den delen av livet mitt er et avsluttet kapittel nå, sier Benedicte.

– «Ole» var bare tre år gammel da soningsinnkallingen kom. Den verste alderen å være borte fra et barn. Det er jo da du begynner å bli ordentlig godt kjent med dette lille mennesket.

Hun glemmer det aldri: Den nådeløse beskjedene. Etter flere forsøk på å utsette soningen, måtte hun i fengsel. Da hun leste brevet, begynte knærene å dirre under henne.

– Jeg ble kjempelei meg. «Jeg klarer det ikke!» skrek jeg. Jeg kunne bare ikke fatte at jeg skulle fjernes fra sønnen min.

Men kort tid etter sto hun i fengselsporten, klar for 90 dager bak murene. Hjemme satt en fortvilet samboer og en forvirret liten gutt. Det skulle bli de lengste 90 dagene i Benedicte's liv.

– Den første tiden bare gråt jeg. Jeg hadde fått en fortjent straff. Men ...

Hun svelger.

– Det var bare så forbanna dårlig timing. Akkurat da livet mitt var på skinner igjen, og jeg var lykkelig og godt etablert med mann og barn, ble jeg innhentet av fortiden.

Hvert år opplever rundt 5000 norske barn at en av foreldrene må i fengsel. Til enhver tid er det cirka 3500 innsatte i norske fengsler, og rundt halvparten har barn. Av de 3500 er ca. 300 kvinner, viser tall fra Kriminalomsorgen.

Ifølge en doktoravhandling om barn med mor i fengsel, utført av Annelie Björkhagen Turesson, er det betydelig verre for barn at mor blir fengslet enn far. Når mor må sone, er det kun i 25-30 prosent av tilfellene at fedrene overtar omsorgen. Da kan barnevernet ta over.

Konsentrasjonssvikt, aggressivitet, vekttap, gråtetokter og skam er noen av større barns reaksjoner på situasjonen, ifølge Turesson.

«Jeg brukte mye tid i begynnelsen på å vinne tilliten tilbake.»

– Det ligger et stort potensial i å gjøre mer for barn av innsatte, sier Hanne Hamsund, daglig leder i Foreningen for Fangers Pårørende (FFP).

Når lovbruddet er begått og straffen utmålt, betyr det lite at du er småbarnsmor. Det hjelper ikke at barnet er den som rammes hardest.

– Den verste var at straffen var hardest for barnet mitt – som ikke engang var født da jeg brøt loven, sier Benedicte.

Benedicte og samboeren valgte å skjule sannheten for omverden, både familie og venner. For dem var hun «bortreist». Først på «seminar og kurs», deretter på «jobbreiser».

Samboeren hadde et svare strev med å holde denne fasaden i 12 lange uker, men det gikk på et vis.

– De tre månedene føltes som et langt liv, husker Benedicte.

Hun hadde bestemt seg for ikke å la sønnen besøke henne i fengselet. Til treåringen sa de bare at mamma skulle på en lang reise, men de var smertelig klar over at dette ville han skjønnest svært lite av.

– I fengselet fikk jeg

brev fra samboeren min om at han (sønnen, red. anm.) gråt mye og virket utrygg de første ukene. Da jeg leste det, gråt jeg også. «Jeg er verdens dårligste mor», sa jeg til meg selv.

Etter vel fire uker innså hun at tre måneder er en mye lengre tid enn hun trodde, og hun ombestemte seg. Hun skrev til samboeren om at han og sønnen måtte komme neste gang besøksmuligheten dukket opp.

I dagene før besøket kjente hun nervøsiteten i magen. Ville sønnen forstå at mamma var i fengsel? Ville han være glad for å se henne igjen? Da dagen kom, så hun gutten komme gående mot seg i korridoren.

– Først var det vondt å se ham her, i et fengsel. Men så skyldte varmen over meg. Å se ham gjorde alt annet uviktig. Hun ga ham en stor klem og sa «Her er godguten til mamma». Det er det jeg pleier å si, jeg tror han husket det.

Det ble tre-fire besøk til. Hele tiden forsikret samboeren at alt gikk bra hjemme. Han leverte og hentet i barnehagen, avlyste alle sosiale avtaler, jobbet redusert og gjorde alt som måtte til. For Benedicte var det en trøst. «Har jeg virkelig fortjent en så bra mann?» tenkte hun.

Så var soningen over.

– Da jeg kom hjem, sto han helt stille i gangen og bare stirret på meg. Blikket hans sa: «Hvem er du, egentlig?» Det var vondt.

– Tror du han tok skade av at du var borte?

– Kanskje er han redd for at jeg skal bli borte igjen. Jeg får av og til følelsen av det. Men jeg har vært mye sammen med ham, et år har gått, og jeg brukte mye tid på å vinne tilliten tilbake.

– Og samboeren din, hvordan gikk det med ham da du satt inne?

– Han var helt utrolig. Aldri et vondt ord, han

tok ansvar og var tydelig på at han elsket meg uansett.

Hun legger hånden foran munnen. Tar en pause, og fortsetter:

– Uten ham hadde dette vært så mye verre. Da måtte jeg ha involvert foreldrene mine, og jeg er usikker på om de hadde vært i stand til å ta vare på «Ole». Så uten min kjære ...

Ny pause. Så sier hun helt enkelt:

– Jeg skylder ham alt.

redaksjonen@kk.no

Skummelt for barna

– Det er traumatisk for mødre å reise fra barna sine, sier Hanne Hamsund, daglig leder i Foreningen for Fangers Pårørende (FFP).

FFP oppfordrer familier til å holde kontakt under soning. Hvordan fengselet møter de pårørende, er svært viktig:

– Barn kan synes det er skummelt med fengsel,

derfor er det viktig at de møtes med vennlighet og god informasjon, sier hun.

– Det er en lovendring på gang som vil kreve at hvert fengsel har en barneansvarlig, sier Hamsund.

Barn lyver ofte om hvorfor mamma er borte, eller de får ikke vite det selv.

– Cirka halvparten av barna vet ikke at mor eller far er i fengsel. Hva som er riktig må enhver familie finne ut av, men hvis man forteller er det viktig å opprettholde kontakt under soningen, sier Hamsund.

Her får du vite mer

Foreningen for Fangers Pårørende (FFP) gir informasjon, støtte og råd. FFP Ung har tilbud og møtsted for barn og ungdom. Se ffp.no